

Ukrainian Orthodox Church of Canada
Українська Православна Церква в Канаді
L'Église orthodoxe ukrainienne du Canada

[Home Page](#) | [Listing of Articles](#)

**Святі Мученики Феопемпт
і Феона**

**Holy Martyrs Theopemptus
and Theonas**

Fr. Ihor Kutash - о. Ігор Куташ
kutash@unicorne.org

**«Я – Феопемпт, Єпископ, слуга Ісуса
Христа. Я не вмер а живий, хоч Ти
наказав мене умертвити.» (з Життя
написаного Св. Димитрієм
Ростовським)**

У Навечір'я Свята Богоявлення, 18-го січня за григоріанським календарем (це – 5-го січня за юліанським), ми святкуємо пам'ять двох Мучеників Христових, яких імена говорять про Бога – по грецькому «теос» - Феопемпта й Феону. Перший був Єпископом, а другий – чародієм, якого заангажували умертвити Єпископа.

Завершення драми їхнього земного життя розвинулося в місті Нікомідії (сьогодні це –Ізміт у Туреччині), скоро після того, як там убили тисячі Християн на Свято Різдва Христового в 302 р. за наказом імператора Максиміяна. А тоді в 303-му р. його спів-імператор Діоклетіян (284-305) продовжив це гоніння. Ревність цих володарів до традиційних богів римських (яких в основному прийняли вони з пантеону грецького) підсилило провіщення від оракула божка Аполона про те, що «невіруючі» перешкоджають отриманню вістей, яких хотіли здобувати римські володарі від богів. Решта цієї

**“I am Theopemptus, the Bishop, a
servant of Jesus Christ. I am not dead
but alive even though you ordered me
killed.” (from the *Vita* by St. Demetrius
of Rostov)**

On the Eve of the Feast of the Theophany, January 18 on the Gregorian Calendar (which is January 5 on the Julian) we celebrate the memory of two Martyrs for Christ. whose names refer to God: Theopemptus and Theonas. One was a Bishop, the other a sorcerer enlisted to bring about the Bishop's death.

The closing drama of their earthly lives unfolded in the city of Nicomedia (today Izmit in Turkey), shortly after thousands of Christians were put to death there on the Feast of the Nativity of Christ in 302 at the order of Emperor Maximian. Then, in 303, his co-emperor, Diocletian (284-305) continued the persecution. Besides the zeal of these men for the traditional gods of Rome (which had largely been adopted from the Greek pantheon), there had been a reading from the oracle of the god, Apollo, to the effect that “the impious” were hindering the receiving of messages sought by the Roman rulers from the gods. The rest of this account comes from the *Vita* written

розповіді походить з *Життя*, якого написав славний український агіограф, Св. Димитрій Ростовський.

Владиці Феопемпту, якого ім'я означає «посланий Богом», прийшов наказ принести жертву божку Аполону і він рішуче відмовився, хоч йому погрозували смертю. Він відповів словами Св. Письма: «[Н]е лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може» (Матвія 10:28), і додав «Ти маєш владу над моїм тілом – чини, що бажаєш з ним». Діоклетіян наказав спалити його живцем у печі.

Колись вавилонський король Навуходносор у 600-му р. до Христа був приказав подібну долю для Трьох Отроків Шадраха (Ананії), Мешаха (Мисаїла) та Аведнега (Азарії), тоді коли вони відмовилися були поклонятися його ідолу. Їх врятував Ангел, Який дав їм почуття, що полум'я це – наче присмний вітерець. Цього Ангела й побачили в печі, як четверту особу, а Церква побачила в Ньому об'явлення грядучого Месії, втіленого Бога Сина, Другу Особу Пресвятої Тройці. Трьої Отроків поминаємо в підготовці до Свята Різдва 30-го грудня за григоріанським календарем (це – 17-го грудня за юліанським)..

Діоклетіянові вояки розпалили піч а Феопемпт сам ускочив у неї, щоб не залучити вояків у душогубному злочині імператора. Вояки відійшли, впевнені в тому, що ніхто не міг би вижити в такому важкому випробовуванню. Та Феопемпт не тільки вижив, але й прийшов до палати імператора, розбудив його і сказав йому: ««Я – Феопемпт, Єпископ, слуга Ісуса Христа. Я не вмер а живий, хоч Ти наказав мене умертвити.» Промовивши це – і сильно цим налякавши Діоклетіяна, Владика повернувся до печі.

Раненько Діоклетіян поспішив до місця страти в надії, що його нічний гість просто прибув просто з якогось неприємного сну. Він запитав вояків чи

by the renowned Ukrainian hagiographer, St. Demetrius of Rostov.

Bishop Theopemptus (whose name means “sent by God”) was ordered to sacrifice to Apollo and he firmly refused to do so even though he was threatened with death. He responded with the words of Scripture: “[D]o not fear those who kill the body but cannot kill the soul” (Matthew 10:28), adding “You have authority over my body – do what you will”. Diocletian ordered him burned alive in a furnace.

The Babylonian King Nebuchadnezzar, in 600 B. C., had ordered a similar fate for the Three Holy Children Shadrach (Ananias), Meshach (Mishael) and Abednego (Azarias) when they refused to worship an idol of himself. They had been saved by an Angel who made the flames feel like a cool breeze to them. This Angel was seen as a fourth figure in the furnace and the Church saw in Him an epiphany of the coming Messiah, the incarnate God the Son, the Second Person of the Trinity. The Three Holy Children are commemorated in preparation for the Feast of the Nativity on December 30 on the Gregorian Calendar (which is December 17 on the Julian).

Diocletian’s soldier fired up the furnace, and Theopemptus jumped into it himself rather than involve the soldiers in the murderous crime ordered by the Emperor. The soldiers departed, certain that no one could survive such an ordeal. However Theopemptus not only survived, but came to visit the emperor at his palace, woke him up and told him: “I am Theopemptus, the Bishop, a servant of Jesus Christ. I am not dead but alive even though you ordered me killed”. Having made this declaration - and scared Diocletian almost out of his wits, the Bishop returned to take his place in the furnace.

Early in the morning Diocletian rushed to the execution sight, hoping that his visitor had been part of a particularly unpleasant dream. He asked the soldiers

вони дійсно стратили свого святого в'язня. Вони запевнили його про це, але коли поглянули в піч, ось там Феопемпт – цілий і здоровий. Діоклетіян був цілком опанований язичницькою забобонністю. Він вирішив, що це якась сильна магія тут подіяла і постарався знайти наймогутнішого чаклуна в своїй імперії, щоб перемагати це «християнське чародійство».

Феона був славним чародієм і він подався і його прийняли на цю роботу. Він перше покзав силу свого чаклунства Діоклетіяну розрізавши на дві рівні часті дикого бика своїм тільки словом. А тоді дав Феопемпту дві палянички, в яких уклав був сильну отруту. Владика їх спожив не відчувши жодної шкоди від них. Феона тоді вклав ще сильнішу отруту в воду і знову Єпископ спокійно її випив і далі був зовсім здоровий. Зрозумівши, що він був свідком двох великих чудес Феона викликнув, що тільки Бог міг би був це вчинити. Він сказав імператору: «Я - Християнин і поклоняюся Розп'ятому!»

Та Діоклетіян далі тримався свого забобонного переконання, що це все було внаслідок якогось чародійства зі сторони Феопемпта. Владика разом з розкаяним чаклуном забрали до в'язниці. Там Св. Феопемпт провів катехизацію і охрестив Феону, давши йому ім'я Синезій, що означає «повний розуміння». Його перше ім'я, що означає «близький богу» (міг він ним користуватися, щоб підкреслити його чаклунські атланти) виявилось таки пророчим, бо ж його віра відкрила доступ до Благодаті від Єдиного Істинного Бога почерез Святу Тайну і він просвітився божественною Премудрістю та став справді близьким Йому.

Сполучення Божим промислом життя цих двох Мучеників скоро завершилось. Дальші муки не сколихнули Владика і Феопемпту остаточно відсікли голову. Так же не змогло ніщо сколихнути Синезія і той

whether they had indeed executed their saintly prisoner. They assured him that they had, but when they all looked into the furnace, there was Theopemptus, alive and well. Completely under the sway of pagan superstition, Diocletian thought some sort of powerful enchantment was at work and he made haste to find the most powerful sorcerer in his kingdom to defeat the "Christian magic".

Theonas, a renowned sorcer, applied and was chosen for the job. He demonstrated his power to Diocletian by cutting a bull into two pieces simply by some whispered words. He gave Theopemptus two cakes into which he had put a powerful poison. The Bishop ate them and felt no ill effects at all. Amazed, Theonas then put another powerful poison into some water – and again the Bishop peacefully took it, drank it and continued to be perfectly well. Realizing that he had just been a witness to two great miracles Theonas cried out that only God could have done this. "I am a Christian", he declared to the emperor, "and I bow down to the Crucified One".

However Diocletian clung to his superstitious conviction that this was all due to sorcery on the part of Theopemptus. Both the Bishop and the penitent sorcerer were taken to prison. There, St. Theopemptus catechized and baptized Theonas, giving him the name Synesius which means "full of understanding". His original name "Theonas" which means "one who is close to a god" (perhaps a propaganda tool to advertise his power as a sorcerer), actually turned out to be prophetic as his faith brought an outpouring of Grace through the Sacrament from the One True God and he was enlightened by divine wisdom and so truly became close to Him.

The providential linking of the lives of these two Martyrs soon reached its culmination. Further torments failed to sway the Bishop and Theopemptus was at last beheaded. Neither could anything

прославив Бога, прийнявши смерть закопанням живцем у глибокому рові. Так як і буває з другими Святими, які навернулися до Христа від язичництва і Його прославили своїм життям, його ім'я язичника цим же стало Християнським і саме ним його й поминаємо в календарі Церкви.

Розповідь про Феопемпта й Феону проголошує переобразуючу силу Господа, що забирає темряву й гріх світу Своім Хрещенням у ріці Йордані і це завершує Своєю смертю на Животворящому Хресті, як і проявляє Своім Воскресенням з мертвих і Вознесенням на Небеса, посилаючи Святого Духа на Свою спасаєму Ним Громаду. Ця розповідь про спасіння – частина Свята Просвічення, яким є Богоявлення, і ми за неї дякуємо й прославляємо Господа. Нехай і ми, як Св. Феона, який здобув натхнення від Св. Феопемпта, відкинемо всі забобонності і будемо щораз більш просвічені світлом віри й премудрості. Амінь.

sway Synesius and he glorified God by accepting to be buried alive in a deep ditch. As is the case with other Saints, who had converted to Christ from paganism and glorified Him by the testimony of their lives, his pagan name “Theonas” now became a Christian one and it is by this name that he is known on the Church Calendar.

The story of Theopemptus and Theonas proclaims the transforming power of the Lord, Who takes away the darkness and sin of the world by His Baptism in the River Jordan by John, and completes this by His death upon the Life-giving Cross, as borne out by His rising from the dead and ascension to Heaven, sending the Holy Spirit upon His redeemed community. This story of salvation is a part of the Festival of illumination which is Theophany and we praise and thank the Lord for it. May we too, as was St. Theonas, inspired by St. Theopemptus, cast aside all superstitions and be ever more enlightened with the light of faith and wisdom. Amen.

January 24, 2012